

Sivistyskansan tarina

Dokumenttisarja suomalaisen sivistyksen historiasta, 3 x 30 min.

”Ei näin pieni kansa väkivallalla. Sivistyksen voima on sen ainoa pelastus.” Näin kirjoitti J. V. Snellman toissa vuosisadalla, kun suomalaista sivistystä alettiin rakentaa. Kuten suuri osa Snellmanin kirjoituksista, myös tuo lause on tuore edelleen, ja se on johtoajatuksena myös Sivistyskansan tarina -sarjassa.

Sivistyskansan tarina -sarjan osat käsittelevät suomalaisen sivistyksen historiaa, nykytilaa ja tulevaisuutta kukin eri näkökulmasta. Ensimmäinen osa, Sinivalkoinen sivistys, lähtee liikkeelle 1800-luvun kansallisesta sivistysprojektista ja käsittelee suomalaisen koulun menestystarinaa nykyaikaan asti. Samalla se kysyy, onko suomalaisen koulun huippukausi pian ohi, kun markkinamekanismit tulevat koulumaailmaan ja lyhytnäköisessä kilpajuoksussa sivistysperiaatteet unohtuvat.

Sarjan toinen osa, Sallittu hedelmä, käsittelee kirkon, uskonnon ja uskomusten vaikutusta koulutukseen ja tietoon, ja kysyy, mikä tieto milloinkin on ollut sallittua tavalliselle kansalle. Samalla se pohtii, kuinka tiedonsaanti on muuttunut, kun saarnastuolilla ei ole enää monopoliasemaa tiedon välittäjänä, vaan tieto liikkuu ainakin näennäisen vapaasti. Onko infoähky ottanut sensuurin paikan?

Kolmas osa, Arvon mekin ansaitsemme, käsittelee koulutuksen tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Vaikka koulujärjestelmä pyrkii tasa-arvoon, koulussa vaikuttavat yhä stereotyyppit ja sosiaaliset ja sukupuoliset ennako-oletukset. Toisaalta kansainvälistyminen on asettanut koululle uusia haasteita ja samalla pistänyt miettimään uusiksi myös kotoisten etnisten vähemmistöjen asemaa: saamelaisilla ja romaneilla on ollut lain turvaama tasavertainen asema koulujärjestelmässä vasta kymmenisen vuotta.

Sivistyskansan tarina esitetään Snellmanin 200-vuotispäivän tienoilla, ja Snellman onkin vahvasti läsnä koko sarjassa. Jokaisessa jaksossa on runsaasti hänen kirjoituksistaan poimittuja sitaatteja kommentoimassa historiaa ja nykyaikaa. Vastakommentteja Snellmanin ajatuksiin jakelee kussakin jaksossa eri merkkihenkilö: ensimmäisessä Uno Cygnaeus, toisessa 1800-luvun vaikutusvaltaisina pappi Gustav Johansson ja kolmannessa Minna Canth. Paitsi äänenä, Snellman on esillä myös omana itsenään. Sarjan alussa hän kirjoittaa ajatelmiaan kotimuseossaan ja lähtee sitten viemään viestiään ulkomaailmaan, missä huomaa kaiken muuttuneen.

Sarjaa varten haastateltiin kaikkiaan pariakymmentä asiantuntijaa. Sarjassa ovat äänessä muun muassa kasvatustieteilijät Sirkka Ahonen, Juha Kauppila (Joensuun yliopisto) ja Kari Uusikylä, tietoyhteiskuntatutkija Ilkka Tuomi, filosofi Eero Ojanen, Snellman-tutkija Raimo Savolainen, kirkkohistorioitsijat Esko M. Laine ja Hannu Mustakallio (Joensuun yliopisto), sosiologi Leena Koski (Joensuun yliopisto) sekä mediatutkija Juha Herkman.

Sarjan on YLE:n avoimelle yliopistolle tuottanut joensuulainen Fixidea Productions. Sarjan käsikirjoittamisessa ja taustatutkimuksessa auttoi merkittävästi Joensuun yliopiston kasvatustieteen laitoksen ja historian laitoksen tutkija- ja jatko-opiskelijaryhmä.

Esitysaikat: YLE TV1 pe 21.4., 28.4. ja 19.5. klo 17.10, uusinta su klo 12.05

YLE Teema ti 9.5. alkaen klo 19.30, uusinta ke klo 16.30.

Lisätiedot: Mikko Keinonen, 040 515 2378, mikko.keinonen@clinus.org

Tekijätiedot

Suunnittelu ja käsikirjoitus: Mikko Keinonen, Markku Kuronen, Esko Hartikainen

Käsikirjoitus- ja taustatutkimustyöryhmä
Päivi Harinen, Leila Hurmalainen, Juha Kauppila, Sirja Möttönen

Kuvaus: Mikko Keinonen, Jari Kokko, Jyrki Pitkä

Valaisu: Lassi Puurunen

Äänitys: Sami Pasanen

Äänen jälkityöt: Sami Pasanen, Jussi Olkinuora (YLE)

Värimäärittely: Ilari Paavonen (YLE)

Graafikko: Sami Liljebblad (YLE)

Leikkaus: Sanna Liinamaa

J.V. Snellman: Risto Tarkiainen

Maskeeraus: Eevi Ovaskainen

Lukijat:

J. V. Snellman: Petteri Rantatalo
Uno Cygnaeus: Mikko Keinonen
Gustav Johansson: Markku Kuronen
Minna Canth: Riina Dahl

Musiikki: Anu Pulkkinen

Muusikot: Markus Halmelin - piano, Liisa Karhu - viulu, Leena Hirvonen - sello

Musiikin ohjaus: Yari

Musiikin äänitys: Sami Pasanen

Ohjaaja: Mikko Keinonen

Tuottaja: Markku Kuronen

Tuottaja YLE:ssä: Elina Saksala

Tilaaaja: YLE TV1

Ohjelman on YLE Kulttuurille tuottanut: Fixidea Productions

Joensuun yliopisto / Viestintä

Tulliportinkatu 1, PL 111, 80101 Joensuu

Viestintäpäällikkö Kari Hippi, puh. (013) 251 3004

Tiedottaja Sari Eskelinen, puh. (013) 251 2077

Tiedottaja Nina Venhe, puh. (013) 251 2008

Tiedotussihteeri Kalle Ojatalo, puh. (013) 251 2033

Julkaisusihteeri Leena Konttinen, puh. (013) 251 2017

viestinta@joensuu.fi